

Op weg naar een ideaal tutoringprogramma

Tussentijds verslag bij de onderzoeks- en adviesopdracht Studenttutoren 2024-2025 van gemeente Rotterdam aan Stichting Studentmentoren Rotterdam, uitgevoerd door het onderzoeksteam bestaande uit Claudia Gomes, Bettina de Jong, Patrick Sins (Kenniscentrum Talentontwikkeling, Hogeschool Rotterdam) en Manon Marges en Raisri Roekalea (Expertisecentrum Maatschappelijke Innovatie, Hogeschool Rotterdam), maart 2025.

Tijdens de coronaperiode ontstonden extra achterstanden op het gebied van taal en rekenen¹. Rotterdamse scholen trokken aan de bel en Gemeente Rotterdam, het Rotterdams hoger onderwijs, maatschappelijke partners en het PO, VO en SBO kwamen in 2021-2022 samen tot een pilot. Getrainde studenten startten op scholen met het geven van tutoring op basis van high dosage tutoring (HDT)² om achterstanden in te lopen. In de twee schooljaren daarna heeft programmabureau Mentoren op Zuid van het Expertisecentrum Maatschappelijke Innovatie (EMI) in opdracht van Gemeente Rotterdam dit programma onder de naam Studenttutoren010 (ST010) voortgezet. HBO- en WO-studenten gaven als bijbaan tutoring aan Rotterdamse leerlingen.

Scholen zagen mooie resultaten bij de deelnemende leerlingen: vooruitgang en effecten op bijvoorbeeld zelfvertrouwen. Het totaal aantal leerlingen dat werd bereikt, viel echter tegen. De tutoring in de aangeboden vorm bleek om praktische redenen lastig op grote schaal in te passen op de scholen. Afgesproken is om nader te onderzoeken hoe tutoring beter inpasbaar is in de 'Schil om de school' én goed blijft werken. In dit onderzoek komen de eerste resultaten boven drijven. Met dit stuk delen we de eerste bevindingen.

Onderzoek

Naast een check op de eerdere bezwaren en huidige behoeften op scholen is gestart met een literatuurstudie naar succes- en faalfactoren van verschillende vormen van tutoring. Studenttutoren010 werd uitgevoerd door hetzelfde programmateam als Mentoren op Zuid (MoZ). Beide programma's hebben naast verschillen ook overeenkomsten. In het onderzoek wordt ook gebruik gemaakt van de ruime kennis en ervaring met MoZ en met ST010.

Met MoZ bezoekt een klas studenten wekelijks een klas op een Rotterdamse school voor één-op-één mentoring waarin aan doelen of competenties wordt gewerkt. In het onderzoek naar ideale tutoring wordt onder meer bekeken of de structuur van MoZ ook passend zou kunnen zijn voor ondersteuning op taal of rekenen.

Mentoren op Zuid wordt als programma continu gemonitord en onderzocht om verder te verbeteren. Parallel aan de zoektocht naar een ideaal tutoringprogramma, wordt binnen de kaders van MoZ momenteel onderzocht hoe dat programma meer doelgericht kan worden uitgevoerd. In dit onderzoek naar 'goal setting' blijken flinke kansen te zitten voor tutoring. Hierover verderop meer.

Verschuiving behoeftes

In interviews met vertegenwoordigers van het Rotterdamse onderwijs horen we een verschoven behoefte aan ondersteuning door tutoren ten opzichte van drie jaar geleden

in de pilot. Waar deze eerst lag bij snel en effectief wegwerken van achterstanden op taal en rekenen, is deze nu breder. Genoemd is 'gebruiken van taal' en 'toepassen van rekenen'. Het gaat nu meer om contextrijk en ervaringsgericht leren, het vergroten van het cultureel kapitaal en de leerbehoefte van de leerling. In deze verschuiving zit een wijziging van puur vakinhoudelijke ondersteuning naar een bredere begeleiding en persoonlijke ontwikkeling. Hiermee komt de behoefte meer in de richting van mentoring te liggen ten opzichte van tutoring dat zich in de regel meer richt op vakinhoudelijke ondersteuning. Dit punt wordt in het onderzoek verder opgepakt bij de mogelijkheden die MoZ hiertoe biedt.

Goal setting

Uit wetenschappelijk onderzoek is bekend dat doelgerichte programma's, waarbij op systematische wijze wordt gewerkt aan specifieke doelen, positieve effecten hebben op leerprestaties en psychologisch functioneren³. Onderzoek uit het afgelopen decennium^{4 5 6 7 8} laat zien dat *goal setting*-interventies in het hoger onderwijs positieve effecten hebben op leerprestaties, voorkomen van uitval en verkleinen van onderwijsachterstanden⁹. Vooral risicogroepen, zoals onderpresterende studenten¹⁰ of studenten met een migratieachtergrond¹¹ hebben hier profijt van.

Ook in MoZ wordt gewerkt aan doelen. Studentmentoren stellen deze met hun mentee op waarna ze gedurende het programma hieraan werken. Gebleken is dat het lastig is voor studenten om -ondanks beschikbare tools en training- een specifiek doel te stellen en daar gedurende langere tijd gestructureerd aan te werken. Op basis van inzichten uit goal setting-onderzoek wordt dit onderdeel van MoZ nader bekeken om het programma verder te verbeteren. Er is een werkboek en een training voor studentmentoren ontwikkeld die hen ondersteuning bieden in het effectief stellen en bereiken van doelen in de mentoring. Het programmabureau Mentoren op Zuid en onderzoekers van Hogeschool Rotterdam testen in huidig schooljaar deze methode voor meer doelgericht werken.

In het kader van het onderzoek naar tutoring worden studenten die zich tijdens de mentoring specifiek op reken- of taaldoelen hebben gericht, geïnterviewd. Mede hiermee onderzoeken we of zij binnen de structuur van Mentoren op Zuid in staat waren om effectieve ondersteuning aan hun mentee te geven, en wat hierin succes- en faalfactoren zijn.

Goal setting ook naar tutoring

De eerste resultaten uit de onderzoekspilootgroepen zijn positief. Er zijn aanwijzingen dat de methode goed toepasbaar is daar waar er doelen werden gesteld die te maken hadden met taal en/of rekenen. Dit is aanleiding geweest om deze specifieke toepassing van goal setting, ook mee te nemen in het onderzoek naar een ideale vorm van tutoring en expliciet te testen voor ondersteuning door studenten aan leerlingen op gebied van taal en/of rekenen, passend binnen de doelstellingen van het onderzoek naar tutoring (goed en passend op scholen).

Belang van de relatie

In het programma MoZ is het opbouwen van een relatie tussen studentmentor en leerling een belangrijk onderdeel om te kunnen komen tot overdracht van kennis en ervaring. Dit is

gebaseerd op wetenschappelijke kennis¹² en wordt bevestigd in monitoring bij MoZ. Investeren in de relatie was eveneens (aangepast) opgenomen in de aanpak van Studenttutoren010. Hierin onderscheidde ST010 zich van reguliere tutoring.

Een sterke vertrouwensband zorgt voor motivatie, betrokkenheid en een veilige omgeving waarin de leerling zich durft te ontwikkelen¹³. In reguliere tutoring is de relatie tussen tutor en leerling vaak kortdurend en taakgericht. In mentoring daarentegen is een relatie tussen mentor en leerling langduriger en meer gebaseerd op vertrouwen en groei¹⁴. Ook in MoZ is dit het geval. Kortgezegd helpt een reguliere tutor met leren en een mentor met groeien. Daarnaast is een mentor vaak ook een rolmodel voor de leerling, wat de relatie persoonlijker maakt¹⁵. Voor een goede relatie is het dan ook van belang dat mentor en leerling een klik met elkaar ervaren, elkaar vertrouwen en elkaar respecteren. Deze relatie is dynamisch van aard: veranderlijk en wederkerig¹⁶. Dit principe uit mentoring is in de aanpak van Studenttutoren010 toegepast.

Doelgericht én een goede relatie zijn essentieel

Onderzoek laat echter ook consequent zien dat programma's die alleen zijn gericht op het bouwen van een sterke relatie zonder te werken aan specifieke doelen, weinig effect hebben op bijvoorbeeld schoolprestaties, gedrag, en sociaal-emotionele ontwikkeling¹⁷. Om te komen tot effectieve opbrengst, is de combinatie van relatie en specifieke doelen cruciaal. De pilotgroepen lijken dit te bevestigen. Deze kennis is zowel voor MoZ als voor ST010 of -in meer algemene woorden- voor ondersteuning van leerlingen op gebied van taal en rekenen van belang.

Vervolg

Het onderzoeks- en adviestraject naar een ideale vorm van tutoring, goed en passend in de Schil om de school, wordt in de tweede helft van schooljaar 2024-2025 vervolgd met ophalen van relevante factoren voor succes, beschrijven van mogelijkheden en toetsen bij experts en betrokkenen. In dezelfde periode zal nog verder worden getest of de combinatie van goal setting met de structuur van MoZ effectief is voor ondersteuning op taal en rekenen.

Eerste bevindingen vanuit de verschillende delen van het onderzoek (focusgroepen, praktijkonderzoek, literatuurstudie) lijken erop te wijzen dat de ideale en meest praktisch toepasbare vorm zich bevindt in het grijze gebied tussen tutoring en mentoring. Doelgericht werken, het belang van de relatie en breder kunnen toepassen van vakinhoudelijke kennis (ic taal en rekenen) maken onderdeel uit van de hypothese waarmee het onderzoek wordt vervolgd.

De mogelijkheden die volgen uit het geheel worden voorgelegd aan een expertpanel, waarna een advies over geschikte vorm(en) zal worden uitgewerkt.

HDT, tutoring of mentoring?

Nu er naar voren komt dat de ideale ondersteuning om achterstanden op taal en rekenen weg te werken, zich in het grijze gebied tussen tutoring en mentoring lijkt te bevinden, stelt

het onderzoeksteam zich de vraag of de ondersteuning nog wel tutoring en meer specifiek HDT genoemd kan worden.

Op deze vraag in de marge van de inhoud, wil men ook een antwoord geven.

Bronnenlijst

-
- ¹¹ Engzell, P., Frey, A., & Verhagen, M. (2020). *Learning Inequality during the COVID-19 Pandemic*. University of Oxford.
- ² Nickow, A., Oreopoulos, P., & Quan, V. (2023). The promise of tutoring for pre K–12 Learning: A systematic review and meta-analysis of the experimental evidence. *American Educational Research Journal*, 61(1), 74–107. <https://doi.org/10.3102/00028312231208687>
- ³ Christensen, K. M., Hagler, M. A., Stams, G. J., Raposa, E. B., Burton, S., & Rhodes, J. E. (2020). Non specific versus targeted approaches to youth mentoring: A follow-up meta-analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 49, 959–972. <https://doi.org/10.1007/s10964-020-01233-x>
- ⁴ Schippers, M. C., & Ziegler, N. (2019). Life crafting as a way to find purpose and meaning in life. *Frontiers in Psychology*, 10, 2778. doi: 10.3389/fpsyg.2019.02778
- ⁵ Oettingen, G., Pak, H. J., & Schnetter, K. (2001). Self-regulation of goal-setting: turning free fantasies about the future into binding goals. *Journal of personality and social psychology*, 80(5), 736
- ⁶ Schippers, M. C., & Ziegler, N. (2019). Life crafting as a way to find purpose and meaning in life. *Frontiers in Psychology*, 10, 2778. doi: 10.3389/fpsyg.2019.02778
- ⁷ Dekker, I., Schippers, M., & Van Schooten, E. (2024). Reflective goal-setting improves academic performance in teacher and business education: a large-scale field experiment. *Journal of Research on Educational Effectiveness*, 17(3), 561–589.
- ⁸ Schippers, M. C., Morisano, D., Locke, E. A., Scheepers, A. W., Latham, G. P., & de Jong, E. M. (2020). Writing about personal goals and plans regardless of goal type boosts academic performance. *Contemporary educational psychology*, 60, 101823.
- ⁹ Morisano, D., Hirsh, J. B., Peterson, J. B., Pihl, R. O., & Shore, B. M. (2010). Setting, elaborating, and reflecting on personal goals improves academic performance. *Journal of applied psychology*, 95(2), 255.
- ¹⁰ Schippers, M. C., Scheepers, A. W., & Peterson, J. B. (2015). A scalable goal-setting intervention closes both the gender and ethnic minority achievement gap. *Palgrave Communications*, 1(1), 1–12.
- ¹¹ Rhodes, J. E. (2020). *Older and wiser: New ideas for youth mentoring in the 21st century*. Harvard University Press.
- ¹² In Clement, M., ea (2017, 2022), *Mentoren op Zuid, Methodiekbeschrijving*. Expertisecentrum Maatschappelijke Innovatie (EMI), Hogeschool Rotterdam, iov St. Studentmentoren Rotterdam,
- ¹³ Rhodes, J. E. (2020). *Older and wiser: New ideas for youth mentoring in the 21st century* (p. 38). Harvard University Press.
- ¹⁴ Morris, L. V. (2017). Reverse Mentoring: Untapped Resource in the Academy? In *Innovative Higher Education* (Vol. 42, Issue 4, p. 285). Springer Science+Business Media. <https://doi.org/10.1007/s10755-017-9405-z>
- ¹⁵ Engzell, P., Frey, A., & Verhagen, M. (2020). *Learning Inequality during the COVID-19 Pandemic*. University of Oxford.

¹⁶ Irby, B. J. (2018). Editor's Overview: Differences and Similarities with Mentoring, Tutoring, and Coaching. In *Mentoring & Tutoring Partnership in Learning* (Vol. 26, Issue 2, p. 115). Routledge.
<https://doi.org/10.1080/13611267.2018.1489237>

¹⁷ Rhodes, J. E. (2020). *Older and wiser: New ideas for youth mentoring in the 21st century*. Harvard University Press.